

A vendégforgalom és a védettség kihívásai

Jósvafő település létét a múlt század harmincas éveitől gyökeresen megváltoztatta az a vendégforgalom, amelyet az akkor már Európa-hírű Baradla-barlang jósvafői bejáratának elkészültét követte. Bár a 19. század végén kiépített Vöröstói bejárat már lehetővé tette az Aggtelek felől érkező látogatók felszínre jutását, a falu szempontjából döntő változást a jósvafői bejárat, és ezen keresztül a barlang leglátványosabb termének – az Óriások termének – egyszerűbb megközelítése jelentette.

A barlang jelentős új részeinek feltárását irányító és végző Dr. Kessler Hubert hidrológus-barlangkutató 1935-ben történt barlang-igazgatói kinevezését követő egy évtizedben az új bejárathoz vezető Törőfej-völgy teljesen átalakult.

A völgyfejhez országúti leágazás, a bejárat mellé pénztárépület és vendéglátó egység (Terasz) épült, melyet néhány év múlva egy új szálloda (Mátyás Király Sportszálló) váltott fel.

A hajdani Felső malom épületét a tulajdonos Klein Károly turistaházzá alakította, ezt azonban később elbontották és helyére mesterséges tavat duzzasztottak (Tengerszem tó) keresztgáttal elzárva a völgyet.

A Tengerszem tó és a Mátyás király Sportszálló megépültek (1944)

Az új szálloda közelében igazgatói lakás épült, a tó gátja mellé turbinát telepítettek, a termelt árammal világították ki a barlang jósvafői szakaszát és a bejárat környéki épületeket.

A hajdan kaszálókkal, elején konyhakertekkel tarkított völgyben sétautakat, a tó gátja mögé úszómedencét építettek, magasabb részén később sátoztábor létesült.

Az első igazgatói lakás (és jegypénztár) és a végleges (a mai ANP Igazgatóság helyén)

A Putnok – Aggtelek – Jósvafő - Szín országút megépítését még 1920-ban – a Népszövetség által folyósított kölcsönből – megkezdték, így a jósvafői bejárat létrejöttét követően erről csak egy leágazó utat kellett kialakítani.

Jósvafő helységnévtáblája és a Köhorogra vezető új út

Mindezek a fejlesztések a település külterületén valósultak meg, annak összképét nem változtatták meg. Mind az építési munkák, mind az élénkülő vendégforgalom egyre több embernek adott munkát a falusiak közül. Az egyre intenzívebb propaganda a Baradla-barlang mellett egyre jobban hangsúlyozta a település üdülő-pihenőhely jellegét.

Korabeli hirdetés

2011 decemberében

A falusi portákon történő szobakiadás, vendéglátás óhatatlanul is azok fokozatos átalakulásához, „modernizálásához” vezetett. Kezdetben csak a tiszta szoba berendezését korszerűsítették, később a két utcai ablakot háromrészes TŰZÉP ablakokkal váltották ki, a hagyományos parasztagyak helyett díványok, rekamiék jelentek meg ezekben. A vendégforgalom forgószele hamar eltüntette a háztetőkről a zsuppot, az alakuló „vas és acél országa” egyre több vaskerítést emelt a falusi utcák széleire.

Az állattartás drasztikus visszaszorulása a gazdasági épületeket megfosztotta funkciójuktól, azok egyre inkább elhagyatottakká, esetenként lomtárakká váltak. A hetvenes-nyolcvanas években megjelenő gépkocsik részére néhol városi típusú garázsokat építettek ezekbe a nagy légterű fa építményekbe.

Garázs a csűrben

1993-ban elérte a települést a vezetékes földgáz. Sajnálatos módon a lakóházak hálózatra kötési módjánál nem voltak tekintettel az épületek (és különösen a homlokzatok) védendő népi-építészeti értékeire, a nyomáscsökkentőket – az országos gyakorlatnak megfelelően – lemezszekrényekben a kerítéseken és a homlokzatokon helyezték el, a házak gerinchálózatainál a legegyszerűbb külső vezetést alkalmazták.

A következő veszedelem a digitális televíziózás parabola antennáinak megjelenésével tört a falura az ezredfordulót követően. Ekkor már MJT volt a falu területének nagy része, azonban ez sem mentette meg a házakat a csúf- és előszeretettel a tornácoszlopokra szerelt fémtányéroktól.

A település legjelentősebb népi-építészeti emlékei 1999-óta Műemléki Jelentőségű Terület (MJT) jogi védelem alatt állnak. Az elmúlt évtizedben sajnos ennek érdemi pozitív hatása nem volt érzékelhető. Maga a védetté nyilvánítás is több évtizeddel késett, mégis: a védelemben érdemi fordulat nem következett be. A lakóházak közül egyre több lakatlan, ezek állaga évről-évre tovább romlik. A funkciójukat veszített gazdasági (mellék) épületek életkoruk utolsó szakaszába léptek: a tetőhéjazatok elöregedése következtében fellépő beázások a tető- és tartószerkezetek károsodásához, statikai ellehetetlenülésükhöz és előbb utóbb megsemmisülésükhöz vezetnek. Ha a védett épületek állagmegóvásával kapcsolatban gyors intézkedés, azaz a káros folyamatokat megállító, majd megfordító változás nem következik be, az épületállomány hamarosan elpusztul.

Hol ház állott, most.....